

|| ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಃ ||

Tracking:

Sr	Date	Remarks	By
1	23/05/2012	Typing Started on	H K Srinivasa Rao
2	24/05/2012	Typing Ended on	H K Srinivasa Rao
3	25/07/2012	First Proof Reading	Venugopal M S
4	25/07/2012	First proof Correction	H K Srinivasa Rao
5	08/03/2017	2 nd Proof Correction	H K Srinivasa Rao & Sandesh Kamath

|| ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಠಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Acharya Madhwa. It is a humble effort to make available this Great work to Sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, NO 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 9901971176, 8095551774, Email : srkarc@gmail.com

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

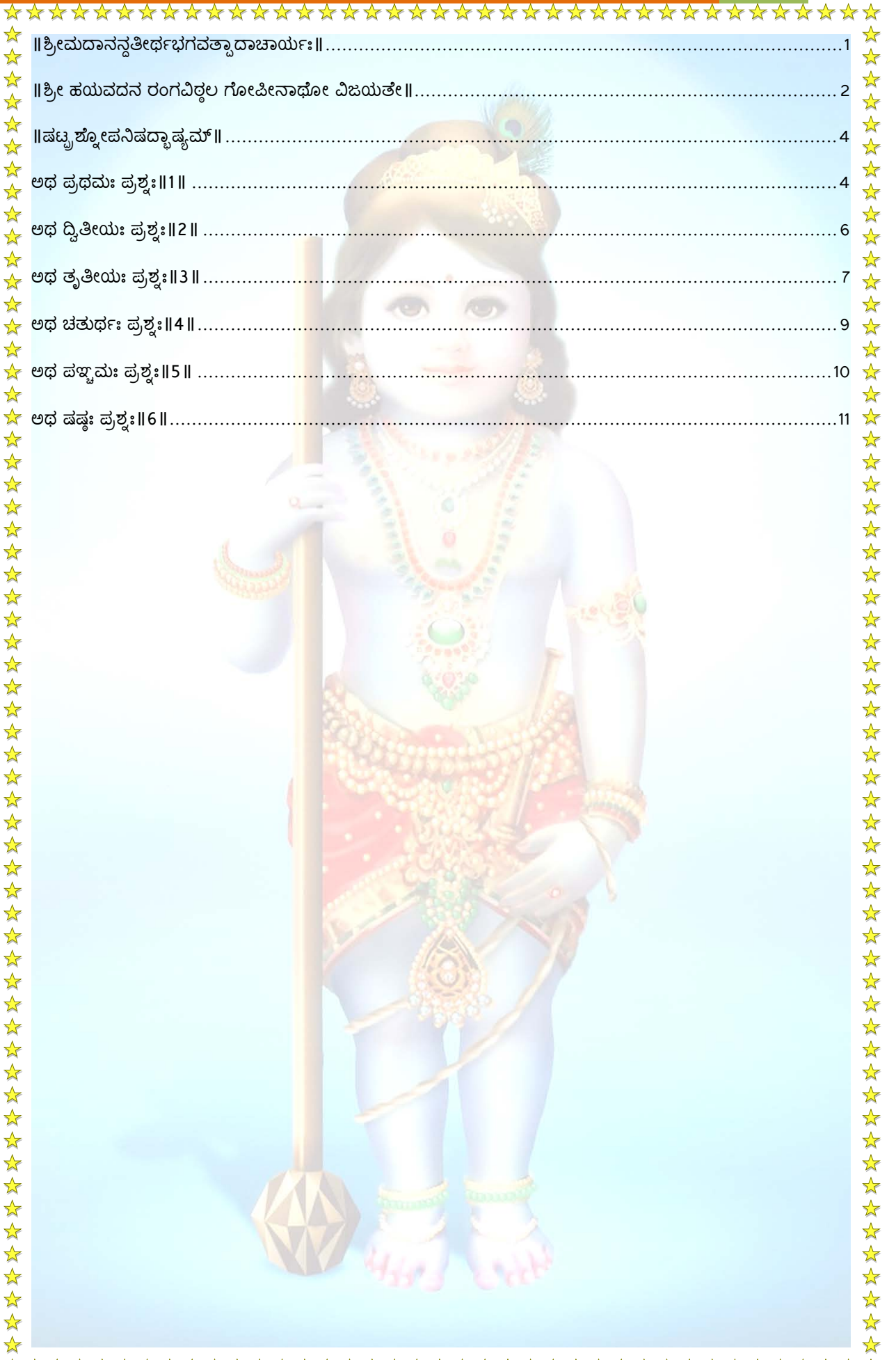

ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು, ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಅವರ ಸವಿನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ "ಸರ್ವಮೂಲ ಯಜ್ಞ"

“ಮಾತೃದೇವೋಭವ-ಪಿತೃದೇವೋಭವ-ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ”

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಅನುನಾಸಿಕದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವೈವಿದ್ಯತೆಯು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ಅದರ ಜ್ಞಾನದ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ಏಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುಸ್ವಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುನಾಸಿಕ, ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ: ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭಂಜನರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು, ಮತ್ತು 'ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವಮಹಾ ಮಂಡಲ'ದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಸ್ಥಾನ.

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಃ 	1
ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಠಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ 	2
ಷಟ್ಪಶೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಮ್ 	4
ಅಥ ಪ್ರಥಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 1 	4
ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 2 	6
ಅಥ ತೃತೀಯಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 3 	7
ಅಥ ಚತುರ್ಥಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 4 	9
ಅಥ ಪಂಚಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 5 	10
ಅಥ ಷಷ್ಠಃ ಪ್ರಶ್ನಃ 6 	11

||ಷಟ್ಪ ಶ್ಲೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಮ್ ||

ಅಥ ಪ್ರಥಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 1 ||

ಹರಿಃ ಓಂ || ಸುಕೇಶಾ ಚ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಶೈಬ್ಯಶ್ಚ ಸತ್ಯಕಾಮಃ ಸೌರ್ಯಾಯಣೀ ಚ ಗಾರ್ಗ್ಯಃ
ಕೌಸಲ್ಯಶ್ಚಾಲಾಯನೋ ಭಾರ್ಗವೋ ವೈದರ್ಭಿಃ ಕಬ್ಧೀ ಕಾತ್ಯಾಯನಃ | ತೇ ಹ್ಯೇತೇ
ಬ್ರಹ್ಮಪರಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಾಃ ಪರಮ್ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ವೇಷಮಾಣಾಃ | ಏಷ ಹೇ ವೈ ತತ್ ಸರ್ವಂ
ವಕ್ಷ್ಯ ತೀತಿ ತೇ ಹ ಸಮಿತ್ಪಾಣಯೋ ಭಗವಂತಂ ಪಿಪ್ಪಲಾದಮುಪಸನ್ನಾಃ || 1 ||

ನಮೋ ಭಗವತೇ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾಣಾದಿಪ್ರಭವಿಷ್ಠವೇ |
ಅಮನ್ಮಾನನ್ಮಸಾನ್ಮಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ವೇಧಸೇ ||

ತಾನ್ ಹ ಸ ಋಷಿರುವಾಚ | ಭೂಯ ಏವ ತಪಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಸಂವತ್ಸರಂ
ಸಂವತ್ಸ್ಯ ಥ | ಯಥಾಕಾಮಂ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ ಪೃಚ್ಛತ | ಯದಿ ವಿಜ್ಞಾನ್ಯಾಮಃ ಸರ್ವಂ ಹ ವೋ
ವಕ್ಷ್ಯಾಮ ಇತಿ || 2 ||

ಅಥಕಬ್ಧೀ ಕಾತ್ಯಾಯನ ಉಪೇತ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಛ | ಭಗವನ್ ಕುತೋ ಹ ವಾ ಇಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ
ಪ್ರಜಾಯಂತ ಇತಿ | ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಕಾಮೋ ಹ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ | ಸ
ತಪೋಽತಪ್ಯತ || 3 ||

ಭಾ - ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲನಾದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರಿತೀರಿತಃ |

ಸ ಮಿಥುನಮುತ್ಪಾದಯತೇ | ರಯಿಂ ಚ ಪ್ರಾಣಂ ಚೇತಿ | ಏತೌ ಮೇ ಬಹುಧಾ ಪ್ರಜಾಃ
ಕರಿಷ್ಯತ ಇತಿ || ಆದಿತ್ಯೋ ಹ ವೈ ಪ್ರಾಣೋ ರಯಿರೇವ ಚನ್ಮಮಾಃ || 4 ||

ಸ ವಾಯುಂ ಸೂರ್ಯನಾಮಾನಂ ಚನ್ಮ ನಾಮ್ನೀಂ ಸರಸ್ವತೀಮ್ |

ಸೂರ್ಯಾಚನ್ಮಗತೌ ದೇವಃ ಸಸರ್ಜ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |

ತಾವಾವಿಶ್ಯ ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟೀಃ ಕರೋತ್ಯಜಃ ||

ರಯಿರ್ವಾ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಯನ್ಮೂರ್ತಂ ಚಾಮೂರ್ತಂ ಚ | ತಸ್ಮಾನ್ಮೂರ್ತೀರೇವ ರಯಿಃ
ಅಥಾದಿತ್ಯ ಉದಯನ್ ಯತ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ ಪ್ರವಿಶತಿ ತೇನ ಪ್ರಾಚ್ಯಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ರಶ್ಮಿಷು
ಸನ್ನಿಧತ್ತೇ ಯದ್ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಯತ್ರತೀಚೀಂ ಯದುದೀಚೀಂ ಯದಧೋ ಯದೂರ್ಧ್ವಂ
ಯದಂತರಾ ದಿಶೋ ಯತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿ ತೇನ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ರಶ್ಮಿಷು
ಸನ್ನಿಧತ್ತೇ || 5 ||

ಅಮೂರ್ತಸ್ಥಃ ಸ ವಾಯುಸ್ತು ಮೂರ್ತಸಂಸ್ಥಾ ಸರಸ್ವತೀ |

ಭಾ - ಆದಿತ್ಯಸ್ಥಃ ಸ ವಾಯುಸ್ತು ಪ್ರಾಣಾನಾತ್ಮನಿ ಸನ್ನಯೇತ್ |

ಪ್ರಾಚ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಸ್ತಥೇನ್ದ್ರಾದ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚ ಯಮಾದಯಃ |

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾ ವರುಣಾದ್ಯಾಸ್ತು ಸೋಮಾದ್ಯಾ ಉತ್ತರಾಃ ಸ್ಯುತಾಃ |

ಶೇಷಮಿತ್ರಾವವಾಚೀನೌ ವೀನ್ದ್ರ ಕಾಮಾವುದಕ್ತನೌ |

ಸಭಾರ್ಯಾಃ ಕೋಣಪೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಚತ್ವಾರೋ ದಿಶಿ ದಿಶ್ಯಪಿ |

ಸ ಏಷ ವೈಶ್ವಾನರೋ ವಿಶ್ವರೂಪಃ ಪ್ರಾಣೋಽಗ್ನಿರುದಯತೇ || ತದೇತದ್ಭಾಸಭ್ಯುಕ್ತಮ್ ||

ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಕರಿಣಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಪರಾಯಣಂ ಜ್ಯೋತಿರೇಕಂ ತಪನ್ನಮ್ |

ಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿಃ ಶತಧಾ ವರ್ತಮಾನಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಜಾನಾಮುದಯತ್ಯೇಷ ಸೂರ್ಯಃ ||6||

ಸಂವತ್ಸರೋ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ | ತಸ್ಯಾಯನೇ ದಕ್ಷಿಣಂ ಚೋತ್ತರಂ ಚ | ತದ್ ಯೇ ಹ ವೈ ತದಿಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇ ಕೃತಮಿತ್ಯುಪಾಸತೇ ತೇ ಚಾನ್ದ್ರಮಸಮೇವ ಲೋಕಮಭಿಜಯಂತೇ ತ ಏವ ಪುನರಾವರ್ತಂತೇ | ತಸ್ಮಾದೇತೇ ಋಷಯಃ ಪ್ರಜಾಕಾಮಾ ದಕ್ಷಿಣಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತೇ | ಏಷ ವೈ ರಯಿರ್ಯಃ ಪಿತೃಯಾಣಃ ||7||

ಅಥೋತ್ತರೇಣ ತಪಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ವಿದ್ಯಯಾಽಽತ್ಮಾನಮ್ ಅನ್ವಿಷ್ಯಾಽಽದಿತ್ಯಮಭಿಜಯಂತೇ | ಏತದ್ ವೈ ಪ್ರಾಣಾನಾಮಾಯತನಮೇತ- ದಮೃತಮಭಯಮೇತತ್ಪರಾಯಣಮ್ | ಏತಸ್ಮಾನ್ ಪುನರಾವರ್ತಂತ ಇತ್ಯೇಷ ನಿರೋಧಃ | ತದೇಷ ಶ್ಲೋಕಃ ||

ಪಞ್ಚಪಾದಂ ಪಿತರಂ ದ್ವಾದಶಾಕೃತಿಂ ದಿವ ಆಹುಃ ಪರೇ ಅರ್ಥೇ ಪುರೀಷಿಣಮ್ |

ಅಥೇಮೇ ಅನ್ಯ ಉ ಪರೇ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ಸಪ್ತಚಕ್ರೇ ಷಳರ ಆಹುರರ್ಪಿತಮಿತಿ ||8||

ಸಂವತ್ಸರಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ವಾಗೀರಾವಯನಸ್ಥಿತೌ |

ಮಾಸೋ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ | ತಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಏವ ರಯಿಃ | ಶುಕ್ಲಃ ಪ್ರಾಣಃ | ತಸ್ಮಾದೇತೇ ಋಷಯಃ ಶುಕ್ಲ ಇಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ | ಇತರ ಇತರಸ್ಮಿನ್ | ಅಹೋರಾತ್ರೇ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ | ತಸ್ಯಾಹರೇವ ಪ್ರಾಣೋ ರಾತ್ರಿರೇವ ರಯಿಃ | ವಾ ಏತೇ ಪ್ರಸ್ಕನ್ನಂತಿ ಯೇ ದಿವಾ ರತ್ಯಾ ಸಂಯುಜ್ಯಂತೇ | ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮೇವ ತದ್ ಯದ್ ರಾತ್ರೌ ರತ್ಯಾ ಸಂಯುಜ್ಯಂತೇ ||9||

ಭಾ - ' ಮಾಸಸ್ಥಿತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ ಪಕ್ಷಯೋರ್ವಾಕ್ ಚ ಮಾರುತಃ |

ಅಹೋರಾತ್ರೇ ತು ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಾಣೋ ಹೃಹನಿ ವಾಙ್ಮಶಿ ||

ದಮ್ಪತ್ಯೋರ್ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಭಾರ್ಯಾಸ್ತೌ ತು ಸರಸ್ವತೀ |

ಭರ್ತ್ಯಸ್ಥಃ ಸ ಸ್ವಯಂ ವಾಯುರೇವಂ ಜಾನನ್ ವಿಮುಚ್ಯತೇ ||

ಇತಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ ||

ಅನ್ನಂ ವೈ ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತತೋಹವೈತದ್ ರೇತಃ | ತಸ್ಮಾದಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜಾಯಂತೆ
ಇತಿ || ತದ್ ಯೇ ಹ ವೈತತ್ ಪ್ರಜಾಪತಿವ್ರತಂ ಚರಂತಿ ತೇ ಮಿಥುನಮುತ್ಪಾದಯಂತೇ
ತೇಷಾಮೇವೈಷ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಯೇಷಾಂ ತಪೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಯೇಷು ಸತ್ಯಂ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ | ತೇಷಾಮಸೌ ವಿರಜೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ನ ಯೇಷು ಜಿಹ್ಮಮನ್ಯತಂ ನ
ಮಾಯಾ ಚೇತಿ ||

|| ಇತಿ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಶ್ನಃ || 1 ||

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 2 ||

ಅಥ ಹೈನಂ ಭಾರ್ಗವೋ ವೈದರ್ಭಿಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ | ಭಗವನ್ ಕತ್ಯೇವ ದೇವಾಃ ಪ್ರಜಾ
ವಿಧಾರಯಂತೇ | ಕತರ ಏತತ್ ಪ್ರಕಾಶಯಂತೇ | ಕಃ ಪುನರೇಷಾಂ ವರಿಷ್ಠ ಇತಿ || 1 ||

ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ | ಆಕಾಶೋ ಹ ವಾ ಏಷ ದೇವೋ ವಾಯುರಗ್ನಿರಾಪಃ ಪೃಥಿವೀ
ವಾಙ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚ | ತೇ ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯಾ ಅಭಿವದಂತಿ | ವಯಮೇತದ್
ಬಾಣಮವಷ್ಟಭ್ಯ ವಿಧಾರಯಾಮ ಇತಿ || 2 ||

ಭಾ - ವಾಯುರಗ್ನಿರೀತ್ಯತ್ರ ಭೂತವಾಯುರುಚ್ಯತೇ |

ತಾನ್ ವರಿಷ್ಠಃ ಪ್ರಾಣ ಉವಾಚ | ಮಾ ಮೋಹಮಾಪದ್ಯಥಾಹಮೇವೈತತ್
ಪಞ್ಚಧಾಽಽತ್ಮಾನಂ ವಿಭಜ್ಯ ಏತದ್ ಬಾಣಮವಷ್ಟಭ್ಯ
ಪ್ರವಿಧಾರಯಾಮೀತಿ || ತೇಽಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ಬಭೂವುಃ | ಸೋಽಭಿಮಾನಾದೂರ್ಧ್ವ
ಮುತ್ಯಮತ ಇವ | ತಸ್ಮಿನ್ನುತ್ಕ್ರಾಮತ್ಯಥೇತರೇ ಸರ್ವ ಏವೋತ್ಯಮಂತೇ |
ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನೇ ಸರ್ವ ಏವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಂತೇ || 3 ||

ಪ್ರಾಣಶಬ್ದೇನ ಪ್ರಧಾನವಾಯುಃ |

ತದ್ಯಥಾ ಮಧುಮಕ್ಷಿಕಾ ಮಧುಕರರಾಜಾನಮುತ್ಕ್ರಾಮಂತಂ ಸರ್ವಾ ಏವೋತ್ಯಮಂತೇ |
ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನೇ ಸರ್ವಾ ಏವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಂತೇ | ಏವಂ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚೇತಿ |
ತೇ ಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಾಣಂ ಸ್ತುವಂತಿ || ಏಷೋಽಗ್ನಿಸ್ತಪತ್ಯೇಷ ಸೂರ್ಯ ಏಷ ಪರ್ಜನ್ಯೋ
ಮಘವಾನೇಷ ವಾಯುರೇಷ ಪೃಥಿವೀ ರಯಿದೇವಃ ಸದಸಚ್ಚಾಮೃತಂ ಚ ಯತ್ || 4 ||

ಲರಾ ಇವ ರಥನಾಭೌ ಪ್ರಾಣೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ |
ಋಚೋ ಯಜೂಂಷಿ ಸಾಮಾನಿ ಯಜ್ಞಃ ಕ್ಷತ್ರಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ||

ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ಚರಸಿ ಗರ್ಭೇ ತ್ವಮೇವ ಪ್ರತಿಜಾಯಸೇ |
ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಜಾಸ್ತಿ ಮಾ ಯತ್ ಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಸಿ ||

ದೇವಾನಾಮಸಿ ವಹ್ನಿತಮಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಪ್ರಥಮಾ ಸ್ವಧಾ |
ಋಷೀಣಾಂ ಚರಿತಂ ಸತ್ಯಮಥರ್ವಾಽಙ್ಗರಸಾಮಪಿ || 5 ||

ಇನ್ದ್ರಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣ ತೇಜಸಾ ರುದ್ರೋಽಸಿ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾ |
ತ್ವಮನ್ತರಿಕ್ಷೇ ಚರಸಿ ಸೂರ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಪತಿಃ ||

ಯದಾ ತ್ವಮಭಿವರ್ಷಸ್ಯಥೇಮಾಃ ಪ್ರಾಣ ತೇ ಪ್ರಜಾಃ |
ಆನನ್ದರೂಪಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಕಾಮಾಯಾನ್ನಂ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ||

ವ್ರಾತೃಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣೈಕಋಷಿರತ್ತಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸತ್ವತಿಃ |
ವಯಮದ್ಯಸ್ಯ ದಾತಾರಃ ಪಿತಾ ತ್ವಂ ಮಾತರಿಶ್ಚ ನಃ || 6 ||

ಯಾತೇ ತನೂರ್ವಾಚಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ಯಾ ಶ್ರೋತ್ರೇ ಯಾ ಚ ಚಕ್ಷುಷಿ |
ಯಾ ಮನಸಿ ಸಂತತಾ ಶಿವಾಂ ತಾಂ ಕುರು ಮೋತ್ಸ್ಯಮೀಃ ||

ಪ್ರಾಣಸ್ಯೈತದ್ವಶೇ ಸರ್ವಂ ತ್ರಿದಿವೇ ಯತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ |
ಮಾತೇವ ಪುತ್ರಾನ್ ರಕ್ಷಸ್ವ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ವಿಧೇಹಿ ನ ಇತಿ || 7 ||

|| ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಶ್ನಃ || 2 ||

ಅಥ ತೃತೀಯಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 3 ||

ಅಥ ಹೈನಂ ಕೌಸಲ್ಯಶ್ಚಾಶ್ವಲಾಯನಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ | ಭಗವನ್ ಕುತ ಏಷ ಪ್ರಾಣೋ ಜಾಯತೇ |
ಕಥಮಾಯಾತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಶರೀರೇ | ಆತ್ಮಾನಂ ವಾ ಪ್ರವಿಭಜ್ಯ ಕಥಂ
ಪ್ರತಿಷ್ಠತೇ || ಕೇನೋತ್ಯಮತೇ | ಕಥಂ ಬಾಹ್ಯಮಭಿಧತೇ | ಕಥಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತಿ || 1 ||

ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚಾತ್ರಶ್ಚಾನ್ ಪೃಚ್ಛಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠೋಽಸೀತಿ ತಸ್ಮಾತ್ತೇಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ |
ಆತ್ಮತ ಏಷ ಪ್ರಾಣೋ ಜಾಯತೇ | ಯಥೈಷಾ ಪುರುಷೇ ಚ್ಛಾಯಾ
ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇತದಾತತಂ || 2 ||

ಭಾ - ಆತ್ಮತಃ - ಪರಮಾತ್ಮತಃ |

ಮನೋಕೃತೇನಾಯಾತ್ಮಸ್ಮಿಂಭರೀರೇ | ಯಥಾ ಸಾಮ್ರಾಡೇವಾಧಿಕೃತಾನ್ ವಿನಿಯುಜ್ಯ
ಏತಾನ್ ಗ್ರಾಮಾನಧಿಷ್ಠಸ್ವೈತಾನ್ ಗ್ರಾಮಾನಧಿಷ್ಠಸ್ವೇತ್ಯೇವಮೇವೈಷ ಪ್ರಾಣ
ಇತರಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಗೇವ ಸನ್ನಿಧತೇ ||3||

ಭಾ - 'ವಿಷ್ಣೋರ್ವಾಯುಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ವಾಯೋಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ |

ಪ್ರಾಣಾದ್ಯಾಸ್ತಾನೈನ್ ಪ್ರಾಣ ಆಜ್ಞಾಪಯತಿ ರಾಜವತ್ |

ಸ್ವಯಂ ಚ ಪಞ್ಚರೂಪಃ ಸನ್ ದದ್ಯಾನೋಕ್ಷಾದಿಕಂ ಪ್ರಭುಃ ||' ಇತಿ ಪ್ರಭಣ್ಣನೇ ||

ಪಾಯೂಪಸ್ಥೇಽಪಾನಂ ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರೇ ಮುಖನಾಸಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಣಃ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠತೇ |
ಮಧ್ಯೇ ತು ಸಮಾನಃ | ಏಷ ಹ್ಯೇತದ್ಧೃತಮನ್ನಂ ಸಮಂ ನಯತಿ ತಸ್ಮಾದೇತಾಃ
ಸಪ್ರಾರ್ಚಿಷೋ ಭವನ್ತಿ | ಹೃದಿ ಹ್ಯೇಷ ಆತ್ಮಾ ||4||

ಅತ್ಯೈತದೇಕಶತಂ ನಾಡೀನಾಮ್ | ತಾಸಾಂ ಶತಮೇಕೈಕಸ್ಯಾಂ
ದ್ವಾಸಪ್ತತಿಂಪ್ರತಿಶಾಖಾನಾಡೀಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಾಸು ವ್ಯಾನಶ್ಚರತಿ | ಅಥೈಕಯೋರ್ಧ್ವಂ
ಉದಾನಃ ಪುಣ್ಯೇನ ಪುಣ್ಯಂ ಲೋಕಂ ನಯತಿ ಪಾಪೇನ ಪಾಪಮುಭಾಭ್ಯಾಮೇವ
ಮನುಷ್ಯಲೋಕಮ್ ||5||

ಆದಿತ್ಯೋ ಹ ವೈ ಬಾಹ್ಯಃ ಪ್ರಾಣ ಉದಯತ್ಯೇಷ ಹ್ಯೇನಂ ಚಾಕ್ಷುಷಂ
ಪ್ರಾಣಮನುಗೃಹ್ಣಾನಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾ ದೇವತಾ ಸೈಷಾ
ಪುರುಷಸ್ಯಾಪಾನಮವಷ್ಟಭ್ಯಾನ್ತರಾ ಯದಾಕಾಶಃ ಸ ಸಮಾನೋ ವಾಯುರ್ವ್ಯಾನಃ |
ತೇಜೋ ಹ ವಾ ಉದಾನಃ | ತಸ್ಮಾದುಪಶಾನ್ತತೇಜಾಃ ಪುನರ್ಭವಮಿನ್ದ್ರಿಯೈರ್ಮನಸಿ
ಸಮೃದ್ಯಮಾನೈಃ ||6||

ಯಚ್ಚಿತ್ತಸ್ತೇನೈಷ ಪ್ರಾಣಮಾಯಾತಿ | ಪ್ರಾಣಸ್ತೇಜಸಾ ಯುಕ್ತಃ ಸಹಾತ್ಮನಾ
ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪಿತಂ ಲೋಕಂ ನಯತಿ | ಯ ಏವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಪ್ರಾಣಂ ವೇದ ನ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಜಾ
ಹೀಯತೇಽಮೃತೋ ಭವತಿ | ತದೇಷ ಶ್ಲೋಕಃ |

ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಯತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ವಿಭುತ್ವಂ ಚೈವ ಪಞ್ಚಧಾ |
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಚೈವ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾಯಾಮೃತಮಶ್ನುತೇ ||
ವಿಜ್ಞಾಯಾಮೃತಮಶ್ನುತ ಇತಿ ||7||

||ಇತಿ ತೃತೀಯಃ ಪ್ರಶ್ನಃ||3||

ಅಥ ಚತುರ್ಥಃ ಪ್ರಶ್ನಃ ||4 ||

ಅಥ ಹೈನಂ ಸೌರ್ಯಾಯಣೀ ಗಾರ್ಗ್ಯಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ | ಭಗವನ್ನೇತಸ್ಮಿನ್ ಪುರುಷೇ ಕಾನಿ ಸ್ವಪನ್ನಿ | ಕಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಜಾಗ್ರತಿ | ಕತರ ಏಷ ದೇವಃ ಸ್ವಪ್ನಾನ್ ಪಶ್ಯತಿ | ಕಸ್ಯೈತತ್ ಸುಖಂ ಭವತಿ | ಕಸ್ಮಿನ್ನು ಸರ್ವೇ ಸಮೃತಿಷ್ಠಿತಾ ಭವಂತೀತಿ ||1 ||

ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ | ಯಥಾ ಗಾರ್ಗ್ಯ ಮರೀಚಯೋಽರ್ಕಸ್ಯಾಸ್ತಂ ಗಚ್ಛತಃ ಸರ್ವಾ ಏತಸ್ಮಿಂಸ್ತೇಜೋಮಣ್ಣಲ ಏಕೀಭವಂತಿ ತಾಃ ಪುನಃ ಪುನರುದಯತಃ ಪ್ರಚರನ್ತೇವಂ ಹ ವೈತತ್ಸರ್ವಂ ಪರೇ ದೇವೇ ಮನಸ್ಯೇಕೀಭವತಿ | ತೇನ ತರ್ಹ್ಯೇಷ ಪುರುಷೋ ನ ಶ್ರುಣೋತಿ ನ ಪಶ್ಯತಿ ನ ಜಿಘ್ರತಿ ನ ರಸಯತೇ ನ ಸ್ಪೃಶತೇ ನಾಭಿವದತೇ ನಾದತ್ತೇ ನಾನನ್ದಯತೇ ನ ವಿಸೃಜತೇ ನೇಯಾಯತೇ ಸ್ವಪಿತಿತೀತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ ||2 ||

**ಭಾ- 'ರಶ್ಮಿನಾಮವಿಶೇಷೇಽಪಿ ಹ್ಯನ್ಯ ದೃಷ್ಟವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ |
ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಮಣ್ಣಲಂ ಯಾನೀತ್ಯುಚ್ಯಂತೇ ತದದರ್ಶನಾತ್ ||**

**ಏವಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಸಾಮೀಪ್ಯಾದ್ಧೇವಾನಾಂ ಸುಪ್ತಿಗಸ್ಯ ತು |
ವ್ಯವಹಾರಾಕರತ್ವಾಚ್ಛಿಕೀಭಾವ ಇತೀರ್ಯತೇ ||' ಇತಿ ಚ |**

ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಯ ಏವೈತಸ್ಮಿನ್ ಪುರೇ ಜಾಗ್ರತಿ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯೋ ಹ ವಾ ಏಷೋಽಪಾನೋ ವ್ಯಾನೋಽನ್ದಾ ಹಾರ್ಯಪಚನೋ ಯದ್ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾತ್ ಪ್ರಣೀಯತೇ | ಪ್ರಣಯನಾದಾಹವನೀಯಃ ಪ್ರಾಣಃ | ಯದುಚ್ಛಾಸನಿಃಶ್ವಾಸಾವೇತಾವಾಹುತೀ ಸಮಂ ನಯತಿ ಸ ಸಮಾನೋ ಮನೋ ಹ ವಾವ ಯಜಮಾನ ಇಷ್ಟಫಲಮೇವೋದಾನಃ | ಸ ಏನಂ ಯಜಮಾನಮಹರಹರ್ಬ್ರಹ್ಮಗಮಯತಿ ||3 ||

ಅತ್ಯೇಷ ದೇವಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ಮಹಿಮಾನಮನುಭವತಿ | ಯದ್ವೃಷ್ಟಂ ದೃಷ್ಟಮನುಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರುತಂ ಶ್ರುತಮೇವಾರ್ಥಮನುಶ್ರುಣೋತಿ ದೇಶದಿಗಂತರೈಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯನುಭೂತಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯನುಭವತಿ | ದೃಷ್ಟಂ ಚಾದೃಷ್ಟಂ ಚ ಶ್ರುತಂ ಚಾಶ್ರುತಂ ಚಾನುಭೂತಂ ಚಾನನುಭೂತಂ ಚ ಸಚ್ಚಾಸಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ಪಶ್ಯತಿ ಸರ್ವಃ ಪಶ್ಯತಿ | ಸ ಯದಾ ತೇಜಸಾಽಭಿಭೂತೋ ಭವತ್ಯತ್ಯೇಷ ದೇವಃ ಸ್ವಪ್ನಾನ್ ನ ಪಶ್ಯತಿ | ಅಥ ಯದೇತಸ್ಮಿಂಭರೀರೇ ಸುಖಂ ಭವತಿ ||4 ||

**ಭಾ - ಭಗವತಃ ಶರೀರವತ್ ಸಾದೃಶ್ಯಯುಕ್ತೇ ಜೀವೇ ಸುಖಂ ಭವತಿ | ಕಸ್ಯೈತತ್ಸುಖಂ ಭವತೀತಿ
ಪೃಷ್ಟತ್ಯಾತ್ | ನ ಹ್ಯಚೇತನಸ್ಯ ಶರೀರಸ್ಯ ಸುಖಂ ಭವತಿ | 'ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಶರೀರಮ್' ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ |**

**'ಸಾದೃಶ್ಯಾದ್ಧೇಹವಜ್ಜೀವೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಸ್ಯ ಸುಖಂ ಭವೇತ್ |
ಸುಪ್ತೌ ತಸ್ಯ ಸುಖಾರ್ಥಂ ಹಿ ಭಗವಾನ್ ಸುಪ್ತಿಮಾನಯೇತ್ ||' ಇತಿ ಚ ||**

ಸ ಯಥಾ ಸೋಮ್ಯ ವಯಾಂಸಿ ವಾಸೋವೃಕ್ಷಂ ಸಮೃತಿಷ್ಠನೇ| ಏವಂ ಹ ವೈತತ್ಸರ್ವಂ
 ಪರೇ ಆತ್ಮನಿ ಸಮೃತಿಷ್ಠತೇ| ಪೃಥಿವೀ ಚ ಪೃಥಿವೀಮಾತ್ರಾ ಚ ಆಪಶ್ಚ ಆಪೋಮಾತ್ರಾ ಚ
 ತೇಜಶ್ಚ ತೇಜೋಮಾತ್ರಾ ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ವಾಯುಮಾತ್ರಾ ಚಾಕಾಶಶ್ಚಾಕಾಶಮಾತ್ರಾ ಚ|
 ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ದೃಷ್ಟವ್ಯಂ ಚ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಚ ಘ್ರಾಣಂ ಚ ಘ್ರಾತವ್ಯಂ ಚ ರಸನಂ ಚ
 ರಸಯಿತವ್ಯಂ ಚ ತ್ವಕ್ ಚ ಸ್ಪರ್ಶಯಿತವ್ಯಂ ಚ ವಾಕ್ ಚ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಚ ಹಸ್ತೌ ಚ ದಾತವ್ಯಂ ಚ
 ಪಾದೌ ಚ ಗಂತವ್ಯಂ ಚ ಪಾಯುಶ್ಚ ವಿಸರ್ಜಯಿತವ್ಯಂ ಚೋಪಸ್ಥಶ್ಚಾನಂದಯಿತವ್ಯಂ ಚ
 ಮನಶ್ಚ ಮಂತವ್ಯಂ ಚ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಬೋಧವ್ಯಂ ಚಾಹಞ್ಚಾರಶ್ಚಾಹಞ್ಚರ್ತವ್ಯಂ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಚ
 ಚೇತಯಿತವ್ಯಂ ಚ ತೇಜಶ್ಚ ವಿದ್ಯೋತಯಿತವ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಾಣಶ್ಚ ವಿಧಾರಯಿತವ್ಯಂ ಚ||5||

ಏಷ ಹಿ ದ್ರಷ್ಟಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಶ್ರೋತಾ ಘ್ರಾತಾ ರಸಯಿತಾ ಮನ್ನಾ ಬೋದ್ಧಾಕರ್ತಾ
 ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಃ| ಸಪರೇಽಕ್ಷರ ಆತ್ಮನಿ ಸಮೃತಿಷ್ಠತೇ| ಪರಮೇವಾಕ್ಷರಂ
 ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ಸ ಯೋ ಹ ವೈ ತದಚ್ಛಾಯಮಶರೀರಮಲೋಹಿತಂ ಶುಭ್ರಮಕ್ಷರಂ
 ವೇದಯತೇ ಯಸ್ತು ಸೋಮ್ಯ| ಸ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವಂ ಭವತಿ| ತದೇಷ ಶ್ಲೋಕಃ|
 ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಸಹ ದೇವೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಾಣಾ ಭೂತಾನಿ ಸಮೃತಿಷ್ಠಂತಿ ಯತ್ರ|
 ತದೇತದಕ್ಷರಂ ವೇದಯತೇ ಯಸ್ತು ಸೋಮ್ಯ ಸ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವಮೇವಾವಿವೇಶೇತಿ||6||

||ಇತಿ ಚತುರ್ಥಃ ಪ್ರಶ್ನಃ||4||

ಅಥ ಪಞ್ಚಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ||5||

ಅಥ ಹೈನಂ ಶೈಭ್ಯಃ ಸತ್ಯಕಾಮಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ| ಸ ಯೋ ಹ ವೈ ಭಗವಾನ್ ಮನುಷ್ಯೇಷು
 ಪ್ರಾಯಣಾಂತಮೋಞ್ಚಾರಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ| ಕತಮಂ ವಾವ ಸ ತೇನ ಲೋಕಂ
 ಜಯತೀತಿ|

ತನ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ| ಏತದ್ವೈ ಸತ್ಯಕಾಮ ಪರಂ ಚಾಪರಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಯದೋಞ್ಚಾರಃ|
 ತಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ವಾನೇತೇನೈವಾಯನೇನೈಕತರಮನ್ವೇತಿ||1||

ಸ ಯದ್ಯೇಕಮಾತ್ರಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ ಸ ತೇನೈವ ಸಂವೇದಿತಸ್ತೂರ್ಣಮೇವ
 ಜಗತ್ಯಾಮಭಿಸಮ್ಪದ್ಯತೇ| ತಮೃಚೋ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಮುಪನಯಂತೇ| ಸ ತತ್ರ ತಪಸಾ
 ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಮಹಿಮಾನಮನುಭವತಿ| ಅಥ ಯದಿ ದ್ವಿಮಾತ್ರೇಣ
 ಮನಸಿ ಸಮ್ಪದ್ಯತೇ ಸೋಽನ್ತರಿಕ್ಷಂ ಯಜುರ್ಭಿರುನ್ನೀಯತೇ ಸೋಮಲೋಕಮ್| ಸ
 ಸೋಮಲೋಕೇ ವಿಭೂತಿಮನುಭೂಯ ಪುನರಾವರ್ತತೇ| ಯಃ ಪುನರೇತಂ
 ತ್ರಿಮಾತ್ರೇಣೋಮಿತ್ಯೇತೇನೈವಾಕ್ಷರೇಣ ಪರಂ ಪುರುಷಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ ಸ ತೇಜಸಿ
 ಸೂರ್ಯೇ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ಪಾದೋದರಸ್ತಚಾ ವಿನಿರ್ಮುಚ್ಯತೇ ಏವಂ ಹ ವೈ ಸ
 ಪಾಪ್ಮನಾ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಸ ಸಾಮಭಿರುನ್ನೀಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್| ಸ
 ಏತಸ್ಮಾಜ್ಜೀವಘನಾತ್ ಪರಾತ್ಪರಂ ಪುರಿಶಯಂ ಪುರುಷಮೀಕ್ಷತೇ||2||

**ಭಾ - 'ಪ್ರಣವೇನ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಸಮೇತ್ಯ ಚ |
 ಜ್ಞಾನಂ ಚತುರ್ಮುಖಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ' ||**

ತದೇತೌ ಶ್ಲೋಕೌ ಭವತಃ| ತಿಸ್ರೋ ಮಾತ್ರಾ ಮೃತ್ಯುಮತ್ಯಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಕ್ತಾ
 ಅನವಿಪ್ರಯುಕ್ತಾಃ| ಕ್ರಿಯಾಸು ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಮಧ್ಯಮಾಸು ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಯುಕ್ತಾಸು ನ
 ಕಮ್ಪತೇ ಜ್ಞೇಃ| ಋಗ್ಗಿರೇತಂ ಯಜುರ್ಭಿರನ್ತರಿಕ್ಷಂ ಸಾಮಭಿಯುತ್ತತ್ತ್ವ ವಯೋ ವೇದಯಂತೇ|
 ತಮೋಙ್ಮಾರೇಣೈವಾಯತನೇನಾನ್ವೇತಿ ವಿದ್ಯಾನ್ಯತ್ತಚ್ಛಾಂತಮಜರಮಮೃತಮಭಯಂ
 ಪರಂ ಚ ಇತಿ||3||

|| ಇತಿ ಪಿಂಚಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 5 ||

ಅಥ ಷಷ್ಠಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 6 ||

ಅಥ ಹೈನಂ ಸುಕೇಶಾ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ| ಭಗವನ್ ಹಿರಣ್ಯನಾಭಃ ಕೌಸಲ್ಯೋ
 ರಾಜಪುತ್ರೋ ಮಾಮುಪೇತ್ಯೈನಂ ಪ್ರಶ್ನಮಪ್ಯಚ್ಛತ| ಷೋಡಶಕಲಂ ಭಾರದ್ವಾಜ ಪುರುಷಂ
 ವೇತ್ಥ ತಂ ಮಹ್ಯಂ ಬ್ರವೀಹೀತಿ| ತಮಹಂ ಕುಮಾರಮಬ್ರುವಂ ನಾಹಮಿಮಂ ವೇದ|
 ಯದ್ಯಹಮಿಮಮವೇದಿಷ್ಯಂ ಕಥಂ ತೇ ನಾವಕ್ಷ್ಯಮಿತಿ| ಸಮೂಲೋ ವಾ ಏಷ ಪರಿಶುಷ್ಯತಿ
 ಯೋಽನ್ಯತಮಭಿವದತಿ| ತಸ್ಮಾನ್ನಾರ್ಹಾಮ್ಯಹಮನ್ಯತಂ ವಕ್ತುಮ್| ಸ ತೂಷ್ಟೀಂ
 ರಥಮಾರುಹ್ಯ ಪ್ರವವ್ರಾಜ| ತಂ ತ್ವಾ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಕ್ವಾನೌ ಪುರುಷ ಇತಿ||1||

ತನ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ| ಇಹೈವಾಂತಃ ಶರೀರೇ ಸೋಮ್ಯ ಸ ಪುರುಷೋ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇತಾಃ
ಷೋಡಶಕಲಾಃ ಪ್ರಭವಂತೀತಿ| ಸ ಈಕ್ಷಾಣ್ಷಕ್ರೇ| ಕಸ್ಮಿನ್ ನೃಹಮುತ್ಮಾನ್ತ ಉತ್ಮಾನ್ತೋ
ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಸ್ಮಿನ್ ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಯಾಮೀತಿ| ಸ ಪ್ರಾಣಮಸೃಜತ
ಪ್ರಾಣಾಚ್ಛದ್ಧಾಂ ಖಂ ವಾಯುಜ್ಯೋತಿರಾಪಃ| ಪೃಥಿವೀನ್ವಿಯಂ ಮನೋಽನ್ನಮನ್ನಾ-
ದ್ವೀರ್ಯಂ ತಪೋ ಮನ್ತ್ರಾಃ ಕರ್ಮ ಲೋಕಾ ಲೋಕೇಷು ನಾಮ ಚ ||2||

ಭಾ - 'ಕರ್ಮೇತಿ ಪುಷ್ಕರಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಉಷಾ ನಾಮಾಭಿಮಾನಿನೀ|

ಲೋಕಾಭಿಮಾನೀ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ವೈ ಮನ್ವ ದೇವತಾ||

ತಪೋಽಭಿಮಾನೀ ವಹ್ನಿಶ್ಚ ವರುಣೋ ವೀರ್ಯದೇವತಾ|

ಅನ್ನಸ್ಯ ದೇವತಾ ಸೋಮೋ ಮನೋನಾಮಾಽನಿರುದ್ಧಕಃ|

ಇನ್ವಿಯೇಶಾಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚಕ್ಷುರಾದ್ಯಭಿಮಾನಿನಃ|

ರುದ್ರೋ ವೀನ್ವಃ ಶೇಷಕಾಮೌ ಮನಸಸ್ತ್ವೇವ ದೇವತಾಃ|

ಶ್ರದ್ಧೇತಿ ವಾಯೋಃ ಪತ್ನೀ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಾ|

ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪ್ರಾಣಃ ಸರ್ವೇಷಾಮುತ್ರಮೋತ್ರಮಃ|

ತಸ್ಯಾಪೀಶಃ ಕಾರಣಂ ಚ ವಾಸುದೇವಃ ಪರೋಽವ್ಯಯಃ|

ನ ತಸ್ಯ ಸದೃಶಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕುತ ಏವೋತ್ರಮೋ ಭವೇತ್|

ತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಜನ್ತುವಿಧಿತ್ಯೈವಂ ಪರಾತ್ಪರಮ್ ||ಇತಿ ತತ್ತ್ವ ವಿವೇಕೇ||

'ಏತಸ್ಮಾಜ್ಞಾಯತೇ ಪ್ರಾಣೋ ಮನಃ ಸರ್ವೇನ್ವಿಯಾಣಿ ಚ|

ಖಂ ವಾಯುಜ್ಯೋತಿರಾಪಃ ಪೃಥಿವೀ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಧಾರಿಣೀ||'

ಇತಿ ಮನ್ಮೋಕ್ತ ಏವ ಕ್ರಮಃ| ನ ಹೀನ್ವಿಯೇಭ್ಯೋ ಮನಃ ಪಶ್ಚಾತ್| 'ತತ್ಪಾಕ್ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ' ಇತಿ ಚ
ಭಗವದ್ಭವನಮ್||

'ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾಣಸ್ತತಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ತಸ್ಯಾ ರುದ್ರೋ ಮನೋಭಿಧಃ|

ತಸ್ಮಾದಿನ್ವಸ್ತಿ ನ್ವಿಯಾತ್ಮಾ ತಸ್ಯ ಸೋಮೋಽನ್ನದೇವತಾ||

ತತಶ್ಚ ವರುಣಃ ಸೃಷ್ಟಸ್ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಸ್ತತೋಽವರಃ|

ಆಕಾಶದೇವತಾ ವಿಘ್ನಸ್ತತೋ ವಾಯೋಃ ಸುತೋ ಮರುತ್||

ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಃ ಪಾವಕಾಖ್ಯಃ ಪ್ರಥಮೋಽಗ್ನೇಃ ಸುತಸ್ತತಃ|

ತತಃ ಪರ್ಜನ್ಯ ಉದ್ಭೂತಃ ಸ್ವಾಹಾಽತೋ ಮನ್ವದೇವತಾ||

ಉದಕಾತ್ಮಕೋ ಬುಧಸ್ತಸ್ಯಾ ಉಷಾ ನಾಮಾತ್ಮಿಕಾ ತತಃ |

ತತಃ ಶನಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಾ ಕರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುಷ್ಕರಸ್ತತಃ |

ಕ್ರಮಾತ್ ಪ್ರತ್ಯವರಾ ಏತೇ ಮುಕ್ತಾಃ ಸರ್ವಗುಣೈರಪಿ |

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ತತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಾಣಾದಪ್ಯುತ್ರಮೋತ್ತಮಃ ||' ಇತಿ ಚ |

ಯಥೇಮಾ ನದ್ಯಃ ಸ್ಯನ್ನಮಾನಾಃ ಸಮುದ್ರಾಯಣಾಃ ಸಮುದ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಸ್ತಂ ಗಚ್ಛಂತಿ
ಭಿದ್ಯೇತೇ ತಾಸಾಂ ನಾಮರೂಪೇ ಸಮುದ್ರ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ | ಏವಮೇವಾಸ್ಯ
ಪರಿದ್ರಷ್ಟುರಿಮಾಃ ಷೋಡಶಕಲಾಃ ಪುರುಷಾಯಣಾಃ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಸ್ತಂ ಗಚ್ಛಂತಿ |
ಭಿದ್ಯೇತೇ ಚಾಸಾಂ ನಾಮರೂಪೇ | ಪುರುಷ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ | ಸ
ಏಷೋಽಕಲೋಽಮೃತೋ ಭವತಿ ||3||

ಭಾ - 'ಸಮುದ್ರೇ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ | ಪುರುಷೇ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ | ಭಿದ್ಯೇತೇ ತಾಸಾಂ
ನಾಮರೂಪೇ | ಭಿದ್ಯೇತೇ ಚಾಸಾಂ ನಾಮರೂಪೇ' ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಅಜ್ಞೈರನವಗತಾನ್ಯಪಿ ಸಮುದ್ರೇ
ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ನದೀನಾಂ, ವಿಷ್ಣೌ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಭಿನ್ನಾನೈವ ನಾಮರೂಪಾಣಿ
ಸನ್ಯೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ |

ನ ಚ ಭೇದಶಬ್ದೋ ನಾಶೇ ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನಃ ಕ್ವಚಿದ್ ದೃಷ್ಟಃ | ಘಟಾದಾವಪಿ ಬಹುಭಾವ ಏವ ಭೇದಶಬ್ದಃ
ಪ್ರಯುಜ್ಯತೇ | ನಾಶಸ್ತು ಧರ್ತ ಏವಾವಗಮ್ಯತೇ | ನ ಚಾತ್ರರ್ಥತೋಽಪಿ ನಾಶೋಽವಗಮ್ಯತೇ | ನ ಹಿ
ನಾಮಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಚ ಕಪಾಲವದ್ ಬಹುಧಾ ಭೂತಾನಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ | ಅತೋ ಭಿದ್ಯೇತೇ ಇತಿ
ಪೃಥಕ್ತಮೇವೋಚ್ಯತೇ | 'ಅರಾ ಇವ ರಥನಾಭೌ ಕಲಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾಚ್ಚ |
ಅತಃ ಪುರುಷೇ ಭಿನ್ನಾನಿ ನಾಮರೂಪಾಣಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ನೀತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ |

ಅಸ್ತಗಮನಂ ತ್ವಾದಿತ್ಯವದಜ್ಞಾನಾಮವಿಜ್ಞೇಯತ್ವಮೇವ |

'ಪ್ರಾಣಾದಯಃ ಕಲಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಮುಕ್ತಾ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ |

ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ನಾಮರೂಪೈರ್ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಪರಾಯ ತೇ ||' ಇತಿ ಸತ್ತತ್ತೇ ||

'ನಾಮರೂಪಾದ್ವಿಮುಕ್ತಃ' ಇತ್ಯನೇನಾಪಿ ನಾಮರೂಪಾಮುಕ್ತತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ವಿಪ್ರಿಯ ಇತ್ಯಾದಿವತ್ |
ನಾಮರೂಪೇ ಆವಿಹಾಯೇತಿ ಚ ಪೂರ್ವತ್ರ | 'ಅನಂತಂ ವೈ ನಾಮಾನಂತಾ ವೈ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ' ಇತಿ
ನಾಮರೂಪಯೋರನಂತತ್ವಂ ಹಿ ಶ್ರುತಿವರ್ತಿ |

'ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ '

'ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ ಜಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್ರಮಮಾಣಃ'

'ಸೋಽಶ್ನುತೇ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ'

'ಋಚಾಂ ತ್ವಃ ಪೋಷಮಾಸ್ತೇ ಪುಪುಷ್ವಾನ್ ಗಾಯತ್ರಂ ತ್ವೋ ಗಾಯತಿ ಶಕ್ವರೀಷು'

ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ | ಅತಃ ಸರ್ವಮುಕ್ತೇಭ್ಯೋಽಪ್ಯುತ್ರಮೋತ್ತಮಃ ಪರಿಪೂರ್ಣೋ ನಾರಾಯಣ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಮ್ ||3||

ಅರಾ ಇವ ರಥನಾಭೌ ಕಲಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ

ತಂ ವೇದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ವೇದ ಯಥಾ ಮಾ ವೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಪರಿವ್ಯಥಾ ಇತಿ ||

ತಾನ್ ಹೋವಾಚ | ಏತಾವದೇವಾಹಮೇತತ್ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮವೇದ ನಾತಃ ಪರಮಸ್ತೀತಿ |

ತೇ ತಮರ್ಚಯಂತಸ್ತಂ ಹಿ ನಃ ಪಿತಾ ಯೋಽಸ್ಮಾಕ್ಮವಿದ್ಯಾಯಾಃ ಪರಂ ಪಾರಂ

ತಾರಯಸೀತಿ | ನಮಃ ಪರಮಋಷಿಭ್ಯೋ ನಮಃ ಪರಮಋಷಿಭ್ಯಃ || 8 ||

|| ಇತಿ ಷಷ್ಠಃ ಪ್ರಶ್ನಃ || 6 ||

|| ಇತಿ ಷಟ್ ಪ್ರಶ್ನೋಪನಿಷತ್ ಸಮಾಪ್ತಾ ||

ಭಾ - ನಮೋ ನಮೋಽಸ್ತು ಹರಯೇ ಪ್ರೇಷಪ್ರೇಷತಮಾಯ ಮೇ |

ಪರಮಾನಂದಸನ್ನೋಹಸಾನ್ಮಾನಂದವಪುಷ್ಮತೇ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಂ ಷಟ್

ಪ್ರಶ್ನೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಮ್ ||

